

Jernkystens helte

OPGAVE 14

Arctic af Hull 1:

Mens I står på stranden, kan I af og til høre de nødstedte råbe om hjælp fra det forliste skib. Det er måske den voldsomste storm du nogensinde har set. Nogle af redningsfolkene kalder det for en orkan. Ingen har rigtig lyst til at gå ud i redningsbåden, men selveste Claudi er tilstede, og han prøver at overtale jer til at gå ud. Om sider får I samlet nok folk til at bemane båden, og I sætter den ud i den voldsomme brænding. Vandet fosser ind i båden, mens I ror alt, hvad I har lært. Du prøver at tænke på staklerne ombord på skibet for at jage din frygt og tvivl væk.

1. Læs i fællesskab i gruppen eller klassen teksten "Fortællingen om Arctic af Hull" nedenfor
2. Svar i gruppen på nedenstående spørgsmål:

<i>Hvorfor kunne man ikke redde mandskabet med redningsraketten?</i>	
<i>Hvordan havde besætningen på "Arctic" forsøgt at komme så tæt på land som muligt?</i>	
<i>Hvordan forsøgte Claudi at overtale redningsfolkene til at gå ud i redningsbåden?</i>	
<i>Hvilket ekstra mandskab var der blandt andet med i redningsbåden?</i>	
<i>Hvorfor græd Anders Thuborg, hver gang han efterfølgende tænkte på forliset?</i>	

FORTÆLLINGEN OM ”ARCTIC AF HULL”

De begivenheder der skete i starten af oktober 1860 kom til at præge folk på Vestkysten resten af deres liv.

Det startede onsdag d. 3. oktober. Ved middagstid begyndte det at blæse op og vinden steg hurtigt til stormstyrke og orkan. På vestkysten er man vant til storme, men selv de gamle fiskere havde aldrig oplevet noget lignende. Hustage blev revet af og mennesker og dyr blev kastet rundt. Man frygtede det værste og tænkte på alt det, det der blev ødelagt og forsvandt. Man tænkte også på de søfolk, der blev overrasket af orkanen ude på havet. Alle på kysten havde familie eller venner, der var druknet.

Dampskibet Arctic af Hull var et af de skibe, der kom i havsnød. Det var på vej fra havnebyen Hull i England til havnen Kronstadt i Rusland. Undervejs fik damperen motorstop i den hårde storm. Man forsøgte at sætte sejl, men de blev hurtigt revet i stykker. Derfor kunne kaptajn John Bowels ikke holde skibet op mod vinden, og det lagde sig på tværs af søen. Gang på gang slog de enorme bølger ind over dækket. Besætningen kæmpede som gale med pumper og spande, men vandet steg og steg i lastrum og kahytter. Inde fra land kunne de tilstrømmende kystbeboere følge, hvordan skibet nærmede sig. Kaptajnen forsøgte at kaste anker, men den kraftige ankerkæde sprang. Skibet drev nu tættere ind mod land og stødte på grund godt 400 meter fra kysten. Nede i en af kahytterne sad tre kvinder. Den ene havde en lille pige på 2 år. Mr. Sheridan Knowles - en af de mandlige passager - hjalp dem op fra kahytten, men idet de kom op på dækket, slog en stor bølge ind over dem og skyllede dem alle overbord. De forsvandt i det frådende hav. Besætningen prøvede at få sat skibets redningsbåd i vandet, men den blev knust mod skibets side. Fire af søfolkene blev kastet over bord og opslugt af havet. I panik klatrede resten af de ombordværende op i masterne. 23 mand hang og stod nu i skibets to master og forsøgte at klamre sig til rester af sejl og tovværk. Tættere på land lå flere andre strandede skibe. På nogle af dem var der søfolk, som havde prøvet at strande på Vestkysten før. De vidste, at det var umuligt at kæmpe imod, hvis man først var kommet for tæt på kysten i dårligt vejr. Derfor havde de sat alle sejl til, for at nå så tæt på stranden som muligt.

På land havde kystens beboere fulgt med. Redningsfolkene fra Flyvholm Redningsstation havde hurtigt fået rigget redningsraketten til. Med den kunne de nå skibe, der var strandet op til 400 meter fra land. Ved at skyde en redningsline ind over skibet, kunne de få kontakt og efterfølgende etablere en svævebane. Mange sømænd var blevet reddet i land på den måde. Fra masterne kunne de nødstedte på Arctic af Hull følge redningsarbejdet. De råbte om hjælp. Det gav håb at se, hvordan søfolk på de andre skibe blev reddet i land. Redningsfolkene hørte deres råb, men selv om det var svært, så forsøgte de at overheøre dem. Arctic af Hull lå for langt ude til, at det kunne nås med redningsraketten, og det var umuligt at få redningsbåden ud i det oprørte hav.

Efter en times rasen, hvor alle frygtede, at masterne ville knække, begyndte stormen at lægge sig lidt. Havet var dog stadig oprørt, og mørket faldt på. På stranden kunne redningsfolkene en tid endnu skimte silhuetterne af de 23 mennesker i Arctics master. Endnu hang de der alle, men de måtte være udmattede og forkomne. Alle tænkte med gru på den lange mørke og kolde oktobernat, der gik dem i møde.

Snart lukkede mørket sig helt om strandens tilskuere. Hele natten kunne de høre englændernes hjerteskaarende råb om hjælp, og mange år efter kunne de stadig vågne op efter frygtelige mareridt med de engelske råb i ørene. Redningsfolkene arbejdede som besatte, og andre hjalp til. Mange forkomne søfolk blev reddet i land fra de øvrige strandede skibe. De fik tæpper, varm suppe og husly hos de omkringboende fiskere og gårdmænd.

Tidligt om morgenen havde mandskabet på Flyvholm Redningsstation kørt redningsbåden ned til stranden, men de anså det stadig for at være alt for farligt at forsøge en redningsaktion. Ude fra Arctic hørtes der hele tiden nødråb og gråd. Alle 23 mand hang endnu i masterne, men hvor længe? Lederen af det samlede redningsvæsen Christopher Berent Claudi var kommet til. Han forsøgte at overtale redningsfolkene til at gøre et forsøg med redningsbåden, men de nægtede. Efter at have arbejdet i over et døgn med at redde søfolk fra andre strandede skibe, var de fuldstændigt udkørte og trætte. Kun strandfoged Mads Vrist sagde 'ja' til et forsøg. Claudi lovede at betale 100 rigsdaler af egen lomme til hver af dem, der gik ud. Det var en formue for de fattige fiskere, der udgjorde det meste af redningsbådens besætning, men de nægtede stadig. Claudi prøvede så at lokke med bedre pension og erstatning til deres familier, hvis de druknede under aktionen, men lige lidt hjalp det. Så blev Claudis assistent bådbygger Anthon Andersen sendt op af kysten for at finde andre, der ville gøre forsøget. Efter nogen tid kom han tilbage med besætningen fra et strandet norsk skib. Anthon Andersen havde overtalte dem til at hjælpe, men da de så hvor langt Arctic lå ude, tabte de fleste modet. Kun andenstyrmanden svigtede ikke. Han ville tage roret i redningsbåden. Anthon Andersen selv ville også tage plads i båd-

den. Iblandt de mange mennesker, der havde forsamlet sig på stranden, var Thomas Earle, en 55 årig engelsk ingeniør, som arbejdede i Danmark. Nu meldte han sig uopfordret til at deltage i redningsforsøget på sine landsmænd. Anthon Andersen mente, at han udsatte sig for en for stor fare og skulle overlade redningsforsøget til yngre kræfter, men englænderen holdt fast, og sagde, at han intet havde at tabe i forhold til de mange englændere, der hang ude i masterne. Hans mod og opofrelse virkede stærkt på de øvrige tilhørere, og snart havde nogle fiskere og håndværkere fra egnen meldt sig. Nu var de syv. En fuld redningsbådsbesætning var på ti mand, men de besluttede alligevel for at gøre forsøget. Ti gange prøvede de uden held at få redningsbåden ud over den voldsomme brænding. Under et af forsøgene blev Anthon Andersen kastet over bord. Heldigvis fik de andre halet ham ind igen. En af de øvrige måtte også i vandet, men også han blev reddet ombord igen. Efter de mange forsøg lykkedes det til sidst at få redningsbåden over brændingen og at ro ud til Arctic. Her blev de modtaget med jubel. En line blev kastet ned til redningsbåden fra folkene agtermasten. De måtte en efter en springe ned i redningsbådens forstavn, når de store bølger tillod det. Da alle var kommet sikkert ned i båden sejlede de videre til formasten, hvorfra de på lignende vis tog så mange med, som redningsbåden kunne rumme. I alt 14 forkomne englændere sad nu og krøb sammen i bunden af redningsbåden. Med løftet om at vende tilbage for at hente de sidste ni, sejlede redningsbåden ind mod stranden igen. Det lykkedes at komme i land uden uheld.

De syv frivillige redningsmænds store bedrift gav mod til andre. Flere af redningsfolkene fra Flyvholm havde fortrudt og ville nu gerne hjælpe til, men Claudi sagde, at nu var det for sent! De havde fået chancen. I stedet var der andre, der trådte til, og snart var redningsbåden igen på vej ud for at redde de sidste i masten – denne gang med fuld besætning. De fik uden problemer hentet de sidste ned fra formasten. Turen ind gik godt, men i brændingen kæntrede båden, og alle blev kastet ud i de voldsomme bølger. To af de skibsbrudne fra Arctic blev suget ud i havet og forsvandt. Redningsbåden lå med bunden i vejret, og da man fik vendt den, lå Thomas Earle, den engelske ingeniør, knust og livløs under den. To af redningsbådens besætning blev hårdt såret. Fra Arctic af Hull var det lykkedes at redde 21 besætningsmedlemmer og passagerer. 11 personer gik tabt i havet.

Det vides ikke, hvor mange skibe der sank og forsvandt ude på havet, men det var mange. Op langs vestkysten strandede 40 skibe. Alene ud for Harboøre strandede der 16 skibe. Mindst 32 mennesker druknede, men mange blev reddet.

Det faste redningspersonel ved Flyvholm Redningsstation medvirkede til mange redninger, men svigtede til sidst. De blev efterfølgende fyret på grund af lydighedsnægtelse. Dem der var sprunget til i stedet, fik belønning og medaljer fra både den danske og den engelske stat. De overtog også de fyredes arbejde i redningsvæsenet og var i de følgende år med til at redde mange søfolk.

Dagen efter redningsaktionen var den 10 årige pige Karen Thuborg i gang med dagens arbejde, da hun så strandfogeden Christen Mærsk komme gående op til strandfogedgården med en lille bylt i favnen. Han kom ind i bryggerset, hvor hun arbejdede, og lagde bylten på bordet og pakkede den ud. Hun troede først, at strandfogeden pakkede en dukke ud, som han havde fundet på stranden. Men nej, det var ikke en dukke. Det var den 2-årige engelske pige Eliza Butterworth. Strandfogeden havde fundet den lille druknede pige i strandkanten. Nu lå hun på bryggersbordet med et blegt lille dukkeansigt, fin broderet silkekjole og røde lakske. Den oplevelse glemte Karen Thuborg aldrig, og som 78 årig skrev hun om den i bogen "Det gamle Harboøre". Nogle dage efter stormen, blev Eliza begravet på Harboøre Kirkegård. Ved siden af, var der gjort plads til Elizas mor, men hendes lig blev aldrig fundet. Mange år efter, skulle kirken udvides og pigens grav kom til at ligge under kirkegulvet. Hvis du i dag går ind i kirken og om bag ved alteret, så finder du på bagsiden et digt, skrevet med hvidt på bagvæggen. Der står:

"Herunder dette alter og kor Hviler i række fra syd til nord Tvende børn af stedets præster og det fremmede barn fra Manchester".